

Oefenen: wie, wat, waar, wanneer en ... hoe?

Chris Zaal

Tot een paar jaar geleden was oefenen nog uit. De gangbare onderwijsdoctrines dicteerden dat oefenen niets met leren te maken had. Leerkrachten die met hun klas oefenden deden dat stiekem, in de hoop dat er maar even geen onderwijskundigen van het Freudenthal Instituut langskwamen.

Ondertussen is er het een en ander veranderd. Oefenen mag weer. Bepaalde kennis hecht zich alleen door oefening in het brein. Hetzelfde geldt voor bepaalde vaardigheden. De vraag is echter: Wat oefenen we? Waar en wanneer oefenen we, en hóe?

Niet alle oefenvormen zijn even succesvol. De redenen die oefenen in het vorige decennium verdacht maakten, gelden nog steeds. Oefenen kán saai zijn, zowel voor de leerling als voor de docent (denk bijvoorbeeld maar aan nakijken).

In deze werkgroep gaan we in op drie vragen. Ten eerste: Wat maakt oefenen saai? Iets algemener gaan we in op de opvattingen over oefenen die leven bij hedendaagse leerkrachten, leerlingen en onderwijskundigen.

Onze tweede vraag is: Welke factoren maken het verschil tussen productief en inproductief oefenen? Wat zijn de succesfactoren van efficiënt oefenen? Gaat het om de vorm van de opgaven? Of juist om de motivatie? Het antwoord hierop is complex, en we claimen zeker niet het definitieve antwoord te geven.

Ten slotte behandelen we de hoe-vraag aan de hand van een demonstratie van een aantal verzamelde oefenvormen die hun waarde in de praktijk hebben bewezen. Maar ook veel klassikale oefenvormen en ICT-oefeningen die menig leerling ook buiten de school tot leren weten te verleiden. De voorbeelden zijn verzameld uit de lespraktijk van leraren uit het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs.